

4.3. Juurdepääsetavus pimedatele ja nägemispuudega õpilastele

Visuaalse sisu (näiteks videod, pildid, diagrammid, tabelid) saab teha nägemispuudega inimestele juurdepääsetavaks teha audiokirjelduse abil.

Audiokirjeldus on tehniline lahendus, millega lisatakse ressursi peamistele visuaalsetele elementidele suulised kirjeldused. See kirjeldab selliseid üksikasju nagu tegevused, seaded, näoilmed ja muu oluline visuaalne teave, aidates seeläbi sisu täielikult mõista.

Audiokirjeldust kasutavad peamiselt täielikult pimedad inimesed, kuid see aitab ka nägemispuudega inimesi. Lisaks on see kasulik ka isikutele, kelle emakeel ei ole avatud haridusressursi sisu keel, ning see võib aidata neid, kes soovivad videot või õppetundi jälgida audiokirjelduse kaudu muudel põhjustel: ajapuudus, mitme ülesande korraga täitmine jne.

Järgnevad soovitused aitavad teil luua audiokirjeldused, mis on kohandatud teie õpilaste vajadustele nii hästi kui võimalik. Püüdke neid oma töös võimalikult palju rakendada.

4.3.1. Piltide audiokirjeldus

Piltide audiokirjeldus on pildidel olevate visuaalsete elementide (näiteks esemete, inimeste, värvide, keskkonna ja tegevuste) suuline kirjeldus. See edastab olulisi üksikasju visuaalse materjali sisu ja konteksti kohta, et muuta see juurdepääsetavaks nägemispuudega (sünnipärase või omandatud) või nägemishäirega inimestele. Võib-olla ei ole mõttekas kirjeldada, et näiteks laps kannab punast kampsunit, kuid sellise teabe edastamine võimaldab nägemispuudega õpilastel luua oma arvamus ja suhtestuda materjaliga võrdselt teiste õpilastega.

Soovitused

KEEL: SISU	SOOVITUS	NÄIDE
RESSURSS	Nimetage, millist tüüpi ressurssi kirjeldatakse, näiteks fotosid, joonistusi, illustratsioone, diagramme, slaide või kaarte.	
PILDI KIRJELDUS	<p>Kirjeldage kõige tüüpilisemat visuaalset teavet, et kuulaja saaks kirjeldatud pilti mõista. Lisage pildi üksikasjad, selgitades iga pildi puhul „millal“, „kus“, „kes“, „mis“ ja „kuidas“.</p> <p>Kirjeldage lisateavet värvikate detailidega.</p> <p>Esitage teavet pildi värvide ja toonide kohta.</p>	
TEGELASTE KIRJELDUS	Inimeste kirjeldamisel lisage selgelt äratuntavad hoiakud ja emotsionaalsed seisundid, kui need aitavad pilti paremini mõista.	<i>„Vasakul olev laps näib olevat kurb.“</i>
JÄRJEKORD	Kirjeldage visuaalseid elemente kindlas järjekorras: ülevalt alla ja vasakult paremale, kui pilt seda võimaldab.	
KIRJALIK TEKST JA SÜMBOLID	Osutage pildil olevale tekstile ja lugege see ette.	
NEUTRAALSUS	Jääge neutraalseks. Ärge lisage isiklike arvamusi ega tõlgendusi.	
LISAGE HELISID	Lisage muusika või heliefekte konteksti loomiseks või selleks, et aidata pilti enne audiokirjeldust või selle ajal tuvastada.	

Soovitused

KEEL: SISU	SOOVITUS	NÄIDE
KVALITEEDIKONTROLL	Paluge kvaliteedi tagamiseks kellelgi kogunud inimesel audiokirjelduse stsenaarium üle vaadata ja seda parandada. See retsensent võib olla nägemispuudega inimene.	
SÖNASTIK JA LAUSED	SOOVITUS	NÄIDE
VANUSELE SOBIV SÖNAVARA	Kohandage sõnavara õpilaste vanuse ja arusaamisvõime alusel.	Selle asemel, et öelda „Laps haarab riulilt raamatu“, võiks öelda „Poiss võtab riulilt raamatu“.
SÖNAVARA MITMEKESISTAMINE	Kasutage rikkalikku sõnavara ja sünonüüme, et vältida kordusi, kui see ei tekita segadust. Sõnavara peaks sobima pildi tüübi ja noore publikuga. Pidage siiski meeles lihtsa keele põhimõtteid.	
UUED MÕISTED JA TERMINID	Kui kasutate või tutvustate tundmatuid mõisteid või sõnu, selgitage neid lihtsal viisil, põimides need konteksti.	„Õpetaja osutab „vulkaanile“ – suurele mäele, kust võib purskuda laavat.“
SPETSIIFILINE SÖNAVARA	Vältige keerulist sõnavara või abstraktseid mõisteid, mis ei sobi õpilaste vanusele. Kasutage objektide ja tegevuste kirjeldamiseks konkreetseid sõnu ning vältige ebamääraseid kirjeldusi ja kujundlikku keelt.	Vältige näiteks: „raevuhoogu sattuma“ või „väljakutset vastu võtma“.
ANALOGIAD JA METAFOORID	Kasutage analoogiaid ja metafoore, mis sisaldavad õpilaste igapäevaelust pärit elemente.	„Hoone kuju meenutab kingakarpi“ või „Planeet on ümmargune nagu jalgpall“.

Soovitused

SÕNASTIK JA LAUSED	SOOVITUS	NÄIDE
LAUSEEHITUS	Kasutage lühikesi ja selgeid lauseid. Iga lause väljendab ühte mõtet. Vältige liiga keerukaid lauseid ja kõrvallauseid. Kasutage aktiivset kõneviisi ja otseseid tegusõnu.	
AJAVORMID	Kirjeldage olevikuvormis, et kirjeldus oleks kergemini mõistetav.	